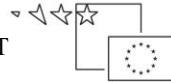

REPUBLIKA SLOVENIJA

MINISTRSTVO ZA ŠOLSTVO IN ŠPORT

Naložba v vašo prihodnost
OPERACIJO DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
Evropski socialni sklad

Točka vseživljenjskega učenja:

BIOTEHNIŠKI CENTER NAKLO
Strahinj 99, 4202 Naklo

Gradivo za predavanje

LEPOTE JUŽNE AMERIKE

Pripravila: ga. Maja Dimnik

Strahinj, 3. in 10. december 2009

LEPOTE JUŽNE AMERIKE – priprave na potopisno predavanje

1. ARGENTINA

Argentina je najjužnejša država južnoameriškega kontinenta. Obsega 3,8 mio km², od tega pripada 2,8 mio km² kopnemu, ostalo pa je Antarktika. Država ima 36 mio prebivalcev, razdeljena je na 23 provinc, glavno mesto pa je Buenos Aires. Uradni jezik je španščina. 90 % je katoličanov. V Argentini živi veliko različnih narodov, kar je posledica velikega priseljevanja v 20. stoletju.

Glavne znamenitosti:

Nacionalni park Los Glaciares (Santa Cruz). Park sestavlja 13 ledenikov, največji med njimi je 4 km širok Perito Moreno, ki se nahaja 60 m nad jezerom Argentino. 60 m visoki ledeni stolpi se odlomijo od ledenika in plavajo v jezeru kot majhne ledene gore.

Buenos Aires: Glavno mesto Argentine, ima 11 mio prebivalcev in je eno največjih mest na svetu. Je svetovljansko, dinamično, zgodovinsko in moderno mesto, ki kljub vsemu ohranja svojo tradicijo. Zanimivosti: katedrala Metropolitana, Teatro Colon (opera), muzeji kot je Museo Nacional de Bellas Artes, museo del cine in museo Historico Nacional. Znimiva je tudi barvita italijanska soseska La Boca s hišami živih barv, vodna pot Riachuela in pokopališče Cementerio de la Recoleta. Značilen za Buenos Aires je tudi tango.

Cordoba: drugo največje mesto v Argentini. V centru mesta je veliko ohranjenih kolonialnih stavb, ki zajemajo staro tržnico, katedralo Iglesia in jezuitsko cerkev Iglesia de la Compania.

Mar del Plata: Mesto se nahaja na severni obali, leži 400 km od glavnega mesta. Obsega 8 km plaže in ima največji ribiški pomol na argentinski obali.

Pampas: to je središče Argentinskega kmetijstva. Obsega province Buenos Aires, La Pampa in večji del Santa Fe in cordobe. Tu najdemo gozdnate hribe, travnike in slana jezera. V parku National Lihue Calel lahko najdemo tudi redke živali, kot so puma, činčila ...

Slapovi Iguazu: Nahajajo se v parku Parque Nacional Iguazu. Tu se več kot 5000 m³ vode na sekundo zliva 70 m v globino. V bližini so tudi zgodovinske ruševine Jezuitskega misiona. Nad slapovi je voda primerna za kanu, kajak in ostale vodne športe.

Naravni parki Ischigualasto – Talampaya: V Ischigualasto Provincial Park je eno najpomembnejših paleontoloških najdišč na svetu. Pokriva 25 km dolgo in 10 km široko območje. Tu so našli fosilne ostanke vretenčarjev iz Mezozoika, dinozavrove odtise in druge pomembne najdbe. Nacionalni park Talampaya se nahaja v provinci La Rioja. Glavna atrakcija so opečno rdeči klifi, katere je erozija oblikovala v zanimive oblike ter kondorji, ki tukaj gnezdijo.

Valle de la Luna (dolina Lune): Park se nahaja v provinci San Juan. Tu je bilo nekoč jezero, danes pa je tu nahajališče fosilov rastlin, dinozavrov in drugih živali.

2. ČILE

Čile so država na JZ obali Južne Amerike, mejijo pa na Peru, Bolivijo in Argentino, s katero si deli Ognjeno zemljo na južnem koncu celine. Čile je gorata država, ima pa tudi veliko klimatskih razlik med skrajno sušnim severom in vihnim in deževnim jugom. Prebivalci so večinoma potomci starošpanskih priseljencev. V Čilu ni bilo nikoli množičnega priseljevanja z Evrope. Skoraj vsi prebivalci so katoličani, nekaj je še protestantov in judov.

Glavne znamenitosti:

Puščava Atacama: Leži približno 50 km južno od San Pedra. Sredi puščave se nahaja veliko območje z jezeri. V puščavi se nahaja še ena oaza, in sicer mestece Toconao, v katerem so hiše zgrajene iz vulkanskega kamna. Osrednji del mesta ponovno predstavlja bela cerkev, katere zvonik je samostojna stavba. Njegova posebnost so vrata iz kaktusovega lesa.

Sto km iz mesta San Pedro se nahajajo **gejzirji** iz katerih se dviga para. Vredno jih je videti zgodaj zjutraj, pred sončnim vzhodom. Voda ima približno 80 °C, zrak pa je ob najinem obisku imel -12 °C. Zaradi svoje temperature so gejzirji nevarni, čeprav tile nekoliko manj, ker niso visoki. Nevarnost predstavlja predvsem krhka kamninska podlaga okoli njih.

San Pedro je mestece oz. vas v oazi sredi puščave [Atacama](#), ki so jo naseljevali že lovci in nabiralci. Ugodne podnebne razmere in sestava tal so omogočile, da je pokrajina danes raj za arheologe, San Pedro pa gosti najpomembnejši arheološki muzej v državi. Rdeča nit vseh obdobj od prazgodovine do leta 1492 so pripomočki za uživanje halucinogenih drog, ki se v več tisoč letih skorajda niso spremenili.

Danes je [San Pedro de Atacama](#) turistično mestece, tako da se na trenutke zdi, da je v njem več turistov kot domačinov. Glavna ulica je polna trgovinic s spominki in tradicionalnimi izdelki (volneni šali, kape, rokavice...), restavracij, turističnih agencij in ponudnikov dostopa do interneta. Središče obkrožajo veliki in majhni hoteli ter hostli, med katerimi je tudi Sonchek, ki ga vodi Slovenka Mojca.

Velikonočni otok (Rapa Nui): to je polinezijski otok v JV Tihem oceanu in pripada Čilu. Je eden najbolj izoliranih otokov na svetu, saj je naslednji naseljeni otok, Pitcairn, oddaljen 2075 km. Polinezijski ga imenujejo tudi 'te ito o te henua', ali 'popok - središče sveta'. Velikonočni otok je najbolj znan po skrivnostnih kipih, moaih, zaradi katerih je na UNESCO-vem seznamu zavarovane svetovne dediščine. Nizozemski raziskovalec in pomorščak Jakob Roggeveen je bil prvi Evropejec ki zagledal Velikonočni otok. Odkril ga je na velikonočno jutro leta 1722 in ga poimenoval po tem dnevu.

Velikonočni otok je vulkanskega izvora. Dolg je približno 24 km, širok pa 12 km. Njegova površina meri 163.6 km². Ker otok nima izvira sladke vode, dobivajo vodo iz kraterja Rano Kau, kjer se nabira deževnica. Otok je hribovit - glavne vzpetine so trije izumrli vulkani sestavljeni iz lehnjaka. Najvišji vulkan je Maunga Tereveka, visok 652 m. Na otoku je tudi več kraterjev, katerih je največji Rano Kau, leži pa 410 m nad morsko gladino.

Santiago de Čile: To je zelo lepo mesto, z bogato zgodovino in izjemno lego ob vznožju Andov. Mesto so ustanovili španski osvajalci leta 1541. Zanimivosti: elitne četrti rícoleta in Barrio Bellavista, katedrala Metropolitana v središču mesta, nacionalni kongres, Plaza del Armas, predsedniška palača La moneda. Blizu mest aje tudi hrib San Cristobal, kjer se ponuja veličasten pogled na mesto in verigo andov v ozadju.

3. BOLIVIJA

Bolivija je najrevnejša država v Južni Ameriki. Meji na 5 držav, in sicer Brazilijo, Peru, Čile, Argentino in Paraguaj. Glavno mesto je La Paz. Prebivalcev je nekaj čez 9 milijonov, velika večina je rimokatoličanov. Uradni jeziki so: španščina, kečua in ajmarski jezik.

Glavne znamenitosti:

Sucre: to je nekdanje glavno mesto Bolivije. Tu so odprli največji park dinozavrov na svetu. V okolici kolonialnega mesta so našli številne odtise stopal dinozavrov, zaradi česar je mesto že dolgo priljubljeno pri ljubiteljih dinozavrov. V parku Cretácico je na 5000 kvadratnih metrih na ogled 5055 odtisov dinozavrov. Obiskovalci parka se tukaj lahko seznanijo z obsežno zgodovino praživali.

Zanimivo je tudi samo mesto, s številnimi muzeji in parkom, kjer se lahko spočijete. Ne daleč od mesta pa si lahko privoščite jahanje, rafting in druge ekstremne športe.

Potosi: leži na nadmorski višini 4.000 m in je najvišje ležeče mesto na svetu. Poznano je po hladnem podnebnju in občasnem zmrznjenem dežju. Če menite, da sta vaša služba in delo, ki ga opravljate, težavna, se motite. Doživite življenje rudarjev v Potosiju. Ogled rudnika traja dve uri in sicer v rednem delovnem času rudarjev. Rudarji doživijo le okrog 30 let, saj je delo v rudniku zaradi azbesta smrtno nevarno.

Najnevarnejša cesta na svetu ali cesta smrti: Cesta ima svoje ime opravičeno, saj nemalo vozil res zdrkne v prepad. Vzrok je ozka cesta, vsekana v hrib, še bolj pa pijani vozniki. Svetovna banka jo je imenovala "[Worlds most dangerous road](#)", ker so njene statistike pokazale, da na tej cesti umre največ ljudi, menda na vsakih 14 dni pade v prepad eno vozilo. Ob cesti je mogoče videti veliko križev, ki opozarjajo na nevarne odseke, ki so terjali že več žrtev. Sicer pa je pogled na pokrajino res čudovit, vse dokler se mimo ne pripelje kak tovornjak ali avtobus in te zapraši, če se pelješ s kolesom.

V okolici La Paza je čudovita **lunina pokrajina**, polna peščenih stožcev in drugih oblik. Je kot miniaturna Kapadokija v Turčiji. Vse te kreature so nastale s pomočjo vodne in vetrne erozije. Na obrobju te pokrajine je tudi živalski vrt, ki premore bolj malo živali. Videli smo kondorje, jaguarje, pume, rumenega pitona, boo, opice, tukana,...

Koka: rastlina, iz katere delajo beli prašek kokain, je tako postala glavni vir dohodka za državo v Andih, saj črnemu trgu prinaša na milijone dolarjev, pridelava kokinih listov pa je glavni vir dela za tisoče ljudi, ki jim vlada ne more zagotoviti niti osnovnih sredstev. Bolivijci imajo proizvodnjo kokinih listov za del svoje kulture in kot nujno za svoje preživetje, Združeni narodi pa so vse oblike koke, ki bi imele najmanjši stimulacijski učinek, leta 1961 postavili na črno listo.

4. PERU

Peru je tretja največja država v Južni Ameriki. V njem je tudi nekaj najbolj čudovitih pokrajin na Zemlji, hkrati pa so v njem ohranjeni spoštovanje zbujujoči ostanki kultur, ki so cvetele pred prihodom osvajalskih Evropejcev v začetku 16. stoletja. Narava je neprijazna, a osupljivo lepa. Glavno mesto je Lima. Peru ima ok. 23 milijonov prebivalcev, narodnostna sestava je: 45 % Indijanci (Kecuji in Ajmari), 37 % mestici, 15 % belci in 3 % ostali. Uradni jezik je španščina, amarsščina in kečujščina. Večina ljudi je katoličanov.

Glavne znamenitosti:

Lima: Je glavno mesto Peruja, ki je še vedno zvesto svojim indijanskim koreninam. Leži ob Tihem oceanu, kar povzroča pogosto meglo in hladen zrak. Je veliko mesto, ki pa ponuja tudi veliko možnosti ogledov, predvsem zgodovinskih znamenitosti. Vredno si je ogledati Plaza de Armas, palačo predsednika ter vladne palače, katedrale, mestno hišo in knjižnico. V Limi je tudi več kot 40 muzejev – zgodovinski in arheološki, ki hranijo zbirke starodavne perujske kulture. Vsi z močnim želodcem, pa si lahko ogledate tudi muzej inkvizicije s podzemnimi ječami in komorami za mučenje.

Cuzco: To je zelo slikovito mesto, ki vam priključuje mistični občutek, da ste še vedno v inkovskih časih. Otroci se igrajo na ulicah, ženske hodijo okrog in prodajajo svoje blago in izdelke domače obrti. V mestu je treba obiskati veličastno katedralo, cerkev La Merced in tempelj San Blas. Zelo zanimiv je tudi muzej umetnosti, kjer najdete dela z evropskim in indijanskim vplivom. Obvezno je treba obiskati tudi Plaza del Armas.

Machu Picchu: To je veličastno mesto, ki so ga Inki zgradili pred več kot 500 leti in se nahaja približno 75 km iz Cuzca. To je najbolj obiskana turistična znamenitost v Peruju. Mesto se nahaja sredi tropskega gozda, na višini 3000 m in je ostalo tako rekoč nedotaknjeno, načel ga je edino zob časa. Danes lahko vidimo kamnite zidove, stene, ostanke starih templjev in palač ter zelene terase. Najpomembnejša templja sta tempelj sonca in tempelj lune. Njihova gradnja je bila blizu popolnosti. Če imate čas, se lahko povzpnete na bližnjo goro Huayna Picchu, iz katere se ponuja krasen razgled na mesto.

Na Machu Picchu lahko pridete z vlakom ali peš. Vlaki vozijo iz Cuzca v jutranjih urah in se vračajo zvečer. Pot traja približno 4 ure. S seboj je potrebno vzeti hrano, ker je tam ni dosti na voljo.

Puerto Maldonado: To je naravni rezervat v amazonski džungli. Do rezervata prideš iz Cuzca z letalom. Potem te avtobus pripelje do reke in s čolnom odpluješ v džunglo. Naseliš se pri plemenih, v njihovih slamnatih hišah, se družiš z njimi, okušaš njihovo hrano, ki je v glavnem sestavljena iz riža, mesa, posebnih omak in banan. Z vodniki se lahko sprehodiš tudi globlje v džunglo, kjer srečaš veliko vrst rastlin in živali (opice, papige, metulje ipd.) Če ste bolj avanturističnega duha, greste lahko na nočno vožnjo po reki iskat krokodile.

Nazca: v puščavi je ogromno področje s skrivnostnimi podobami in neskončnimi črtami, ki se jih lahko vidi s precejšnje višine oz. iz letala. S te višine se vidi tudi okrog 10 kilometrov dolga pristajalna steza. Skrivnostne slike že dolgo časa burijo duhove, njihovo sporočilo še vedno ni povsem raziskano.

5. EKVADOR

Ekvador je južnoameriška država s 14 milijoni prebivalcev in meji na Kolumbijo na SV, Peru na J in V ter na Tihi ocean na Z. Večina prebivalcev (65 %) je mesticev – mešancev med belci in staroselci. Staroselcev je ok. 25 %, ok. 7 % pa je belcev. Glavno mesto je Quito, uradni jezik pa španščina, čeprav se še vedno govorijo tudi indijanski jeziki, predvsem kečuanščina.

Glavne znamenitosti:

Quito: Quito je glavno mesto Ekvadorja, je drugo največje mesto s 1,4 mio prebivalstva. Ime je dobilo po zgodnjih naseljencih, imenovanih Quito. Quito je znano kot dokaj nevarno mesto. Treba se je izogibati hoji po ulicah v večernem času in pa paziti na denar. Najbolj zanimivo je mestno jedro, kjer se ustavite na velikem trgu. V tem delu je tudi veliko zanimivih muzejev umetnosti ter dva zanimiva samostana. V novem delu je veliko parkov. V parku La Alameda stoji spomenik Simonu Bolivarju. V parku La Carolina pa je med vikendom zelo živahno, saj se tam zberejo družine in igrajo različne športe.

V parku je tudi botanični vrt z več kot 300 vrstami rastlin in dreves iz Ekvadorja. Znotraj vrta je tudi čudovit rastlinjak z orhidejami – skoraj 1000 vrst orhidej.

Otavalo: Otavalo je prijetno mesto, ki je bilo v preteklosti stičišče mnogih poti, zato ima bogto dediščino. V njem živijo indijanci, mestici in belci. Indijanci živijo predvsem v bližnjih vasicah, oblečeni pa so v tradicionalna oblačila. Moški nosijo črne klobuke, krajše bombažne hlače, modre pončote in lase spete v čop. Ženske pa nosijo bele bluže, dolga črna krila, pokrivala in ogrlice. Prebivalci Otavala so mednarodno znani po šivanju in umetnosti. Indijanci, ki živijo tu so najuspešnejši v celem Ekvadorju. Tu velja indijanska večina, v lasti imajo hotele ipd. Na Plaza de Ponchos je umetniška tržnica, ki deluje vsak dan, najbolj pa se jo spleča obiskati v soboto. Tu lahko kupiš tapiserije, pončote, puloverje, rokavice, kape, nakit, slike in še marsikaj. Treba je malo pregledati cene, ker se precej razlikujejo, pričakuje pa se tudi barantanje.

Nacionalni park Cotopaxi: Najbolj popularen nacionalni park v Ekvadorju. Center parka je vulkan Cotopaxi (5897 m) – je drugi največji vrh Ekvadorja. Nacionalni park pokriva nekaj čez 33 ha. Tu najdeš veliko priložnosti za treking, plezanje, jahanje konj na haciendah. Odpirajo se tudi čudoviti razgledi. Vulkan Cotopaxi je delujoči vulkan. V parku pa najdemo še nekaj manjših vulkanov. V parku srečamo zelo zanimive in nenavadne živalske vrste, med njimi tudi kondorje (če imamo srečo). V parku so prostori za piknik in kampiranje. Možno je tudi kolesarjenje.

Banos: Gre za eno najbolj atraktivnih turističnih destinacij. Tu je polno parkov, termalnih kopeli, slapov. Poleg kopanja in počivanja v parkih, si lahko privoščiš tudi gorsko kolesarjenje, opazovanje vulkanov, skok z mostu na vrvi ali izlet v džunglo. Vodo ves čas filtrirajo, kljub temu pa je bolj motna zaradi mineralov, ki jih vsebuje. Tu so 4 glavne kopeli. Tri ležijo v mestu, ena pa izven. Vse imajo prostore, kjer se lahko preoblečeš in si sposodiš brisače. Najbolj znana kopel je La Piscina de la Virgen. En bazen je hladen, drugi topel, tretji pa doseže tudi 48 stopinj. V bazene se je najbolje odpraviti zjutraj, ker so potem zelo polni.

Ingapirca: Pomeni »inkovska stena«. Palačo so zgradili konec 15 stoletja, v času ko so Inki naseljevali današnji Ekvador. Imenovali so jo tudi »tempelj sonca«, ni pa povsem jasno ali so jo uporabljali le za verske obrede ali tudi za solarni observatorij. Zgradba je zgrajena iz kamna, brez malte. Ker prej ruševin niso ustrezno zavarovali, je skozi stoletja veliko kamnov izginilo.

Parque Nacional Podocarpus: Višinska razlika v parku je od 3600 do 900 m. Tu živi ogromno živalskih vrst, našli pa so tudi nekaj živalskih vrst, ki ne živijo nikjer drugje na svetu - to pa je verjetno zato, ker je tu neka mešanica andske in amazonske klime. Iz Loje in Zamore lahko narediš nekaj lepih dnevnih izletov v ta park. Vstopnine v park ni, lahko pa greš tudi z organizirano turo iz Vilcabambe, ponavadi na konjskih hrbtih.

Cuenca: Je zelo lepo mesto, vredno ogleda. Je tretje največje mesto v Ekvadorju. Ima tako stari kot novi, modernejši del, z veliko restavracijami, gledališči, galerijami ipd. Tu je tudi veliko študentov in seveda turistov.

6. VENEZUELA

Republika Venezuela je šesta največja država v J Ameriki, po svoji raznolikosti pa prekaša tudi države kot sta Brazilijo in Argentino. Pokrajina je resnično unikatna. Venezuela leži na S južnoameriške celine in meji na Kolumbijo na zahodu, Brazilijo na jugu, Gvajano na vzhodu in Karibsko morje na severu. Razdeljena je na 23 pokrajin, ki predstavljajo praktično celo Južno Ameriko v malem. Tu so Andi,

amazonska džungla, rodovitna polja imenovana llanos, milje karibske obale in celo manjša puščava. Država ima tudi najvišji slap na svetu in največje jezero v J Ameriki. Venezuela ima ok. 26. milijonov prebivalcev, glavno mesto je Caracas, uradni jezik pa Španščina.

Glavne znamenitosti:

Angelov slap: z višino 979 m je najvišji slap na svetu. Gre pravzaprav za navpičen padec reke, imenovane Rio Churuna. Nahaja se v gvajanskem višavju. Zaradi obilja padavin je slap navadno zelo vodnat, le v sušnem obdobju v času koledarske zime se količina vode precej zmanjša. Slap pada v nižino v enem samem skoku, ob glavnem vodnem strženu pa je še niz manjših slapov, ki s svojimi višinami presegajo višino našega najvišjega slapu, 130 m visoke Čedce nad Jezerskim. Kljub izjemnim dimenzijam je bil slap zaradi odmaknjenosti belemu človeku dolgo neznan. Šele novembra 1933 ga je odkril ameriški pilot Jimmy Angel, po katerem je dobil ime. Obisk in ogled Angelovega slapu sta težavna. Dostop je mogoč le po reki, ki je plovna samo v bolj namočenem delu leta. Ogled je mogoč tudi iz letala, ki vzleta iz okrog 50 km oddaljenega letališča v kraju Canaima ob reki Caroni.

Džungelska avantura po reki Caura: spoznavanje tropskega gozda in indijanskih plemen Yekuana in Sanema ter zanimive kontrastne narave.

Caracas: Z okoli 4 milijone prebivalcev je Caracas glavno mesto Venezuele in tudi najbolj naseljeno. Nahaja se v bližini obale (La Guaira Port), na nadmorski višini 800 metrov, kar mu daje edinstveno podnebje. Caracas se nahaja pod goro Avila, ki doseže 2600 metrov. Tam se nahaja Humboldt Hotel. Dosežete ga z gondolo ali pa peš, kar traja nekje 4 ure. Iz hotela je zelo lep pogled na mesto. Caracas je tudi kulturno središče. Muzej sodobne umetnosti, je eden od najpomembnejših v južni Ameriki. Vsako leto Caracas gosti mednarodni Theater Festival, kjer sodelujejo gledališke skupine širom sveta. Caracas je znan tudi po kakovosti svojih restavracij, kjer se lahko nasitite obroki z vsega sveta. Prav tako ima več nakupovalnih centrov. Med najbolj priljubljenih kupi za turiste, so zlati nakit in čevlji (posledica italijanske priseljevanja v petdesetih letih). V Caracasu je tudi je več parkov. Največji je narodni park Avila.

Isla de Margarita: Za večino Venezuelcev je otok priljubljena počitniška destinacija. Prav tako pa tudi sosednja otoka Bonaire in curacao. Vreme je tu vroče in suho, plaže so odlične.

Maracaibo: zanimivo mesto na SZ Venenzuele. Iz mesta se odpraviš na pot proti največjemu jezeru v Južni Ameriki Lake Maracaibo. Tu je tudi pomembno pristanišče za državo, saj lahko tu pristanejo tudi čezoceanske ladje.

Pripravila: Maja Dimnik